

Оголошення закупівель на наступний рік без затверджених бюджетних призначень

У кінці бюджетного року розпорядникам бюджетних коштів (замовникам) необхідно завершити роботу з договорами про закупівлю, умовами яких передбачено терміни виконання зобов'язань до кінця поточного року, та розпочати проведення процедур закупівель для забезпечення потреб у закупівлі товарів, робіт і послуг на наступний бюджетний рік. У цій статті розглянемо особливості оголошення закупівель в поточному році на очікувану вартість наступного року, зокрема визначення умов постачання та проведення розрахунків у проєктах договорів про закупівлю.

З метою забезпечення безперебійного отримання товарів, робіт або послуг для функціонування установ замовників їм необхідно завчасно потурбуватись про укладення договорів / договорів про закупівлю в кінці поточного бюджетного року на наступний.

Визначення й обґрунтування потреби у закупівлі товарів, робіт або послуг та необхідного обсягу видатків для її проведення в наступному році зазвичай здійснюється замовниками *під час підготовки бюджетних запитів*, які вони складають у поточному бюджетному періоді на виконання вимог статті 35 Бюджетного кодексу України. Тому **уповноваженій особі варто постійно співпрацювати зі структурним підрозділом замовника, відповідальним за підготовку такого документа.**

На підставі визначеного в бюджетному запиті обсягу коштів, необхідних у наступному бюджетному періоді, замовник може прийняти рішення розпочати процедуру закупівлі / спрощену закупівлю, визначену [Законом України «Про публічні закупівлі»](#) (далі — Закон), у поточному році (наприклад, у 2021-му), на очікувану вартість та для потреб наступного року (2022-го).

Чи правомірно здійснювати закупівлю, якщо бюджетні призначення на наступний рік ще не затверджено?

Планування закупівель відповідно до статті 4 Закону як на поточний, так і наступний бюджетний період здійснюється згідно з наявною потребою в закупівлі товарів, робіт і послуг. Заплановані закупівлі включаються до річного плану закупівель.

Мінекономіки [листом від 03.09.2020 № 3304-04/54160-06](#) надало роз'яснення, що Закон не забороняє проведення закупівель до набрання чинності закону про Державний бюджет України на відповідний період, затвердження кошторису, плану використання бюджетних коштів, фінансового плану підприємства. Тому для забезпечення нагальних потреб у товарах, роботах і послугах наступного року **замовник може наприкінці поточного бюджетного року** (або на початку наступного) **розпочати торги за відповідним предметом закупівлі.**

Водночас розпорядникам та одержувачам бюджетних коштів необхідно пам'ятати, що відповідно до частини 1 статті 23 Бюджетного кодексу України, будь-які бюджетні зобов'язання та платежі з бюджету здійснюються лише за наявності відповідного бюджетного призначення, якщо інше не передбачено законом про Державний бюджет України, а згідно з частиною 4 статті 48 Бюджетного кодексу України, забороняється взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів без відповідних бюджетних асигнувань, що надаються відповідно до встановлених бюджетних призначень. Це означає, що замовникам під час оголошення проведення процедур закупівель / спрощених закупівель у проєктах договорів про закупівлю необхідно *передбачити відповідні умови виникнення зобов'язань щодо отримання товару (робіт або послуг) та оплати за них.*

Як прописати умови виникнення зобов'язань, якщо договір про закупівлю укладається в момент відсутності затвердженого кошторису?

У договорах про закупівлю товарів, робіт або послуг замовники повинні, зокрема, **чітко визначити термін дії договору про закупівлю, в тому числі й строки постачання товару, виконання робіт або надання послуг**, таким чином, щоб не допустити порушення норм Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від [02.03.2012 № 309](#), *щодо термінів реєстрації бюджетних зобов'язань та забезпечити свою установу необхідними товарами, роботами або послугами в наступному році.*

Згідно з частиною 1 статті 41 Закону договір про закупівлю укладається відповідно до норм Цивільного кодексу України та Господарського кодексу України з урахуванням особливостей, визначених Законом. Відповідно до частини 1 статті 631 Цивільного кодексу України строком договору є час, протягом якого сторони можуть здійснити свої права і виконати свої обов'язки відповідно до договору. А статтею 180 Господарського кодексу України визначено, що строком дії господарського договору є час, впродовж якого існують господарські зобов'язання сторін, що виникли на основі цього договору. Це означає, що сторони договору про закупівлю можуть узгодити строки його дії та терміни постачання товару, виконання робіт або надання послуг для товарів, робіт або послуг.

Важливо! На момент оприлюднення оголошення про проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі замовник не завжди може правильно визначити початок строку поставки товарів, виконання робіт, надання послуг, оскільки йому невідома кількість учасників, що братимуть участь у закупівлі, чи буде оскарження процедури закупівлі тощо.

Як наслідок, може виникнути ситуація, коли строк укладення договору про закупівлю, наприклад у зв'язку з тривалим розглядом тендерних пропозицій / пропозицій та / або

оскарженням рішення замовника, зміниться на неочікувано пізню дату, що може призвести до того, що **реальний строк поставки товарів / виконання робіт / надання послуг буде пізнішим, ніж той, що зазначений в оголошенні.**

Для уникнення вказаних невідповідностей замовник має технічно реалізовану можливість в оголошенні про проведення закупівлі *не зазначати строк, з якого починається поставка товарів / виконання робіт / надання послуг, а зазначити лише строк її завершення.* Детальніше на порталі RADNUK.COM.UA у статті **«Чітко визначена дата початку надання послуг / виконання робіт / поставки товарів. Розкриваємо ризики замовника».**

Враховуючи зазначене, **не** рекомендуємо замовникам у проєкті договору про закупівлю вказувати конкретні дати початку поставки товарів / виконання робіт / надання послуг. Наведемо декілька прикладів.

Приклад 1

5.1. Строки виконання робіт визначаються календарним графіком (Додаток № __ до цього Договору про закупівлю), який є невід'ємною частиною цього Договору про закупівлю.

Приклад 2

5.2. Строк надання послуг: з _____ до 31.12.2022. Виконання послуг може бути закінчено достроково за письмовою згодою Сторін. Датою закінчення надання послуг вважається дата їх прийняття Замовником згідно з умовами цього Договору про закупівлю.

Думка Казначейства щодо цього. Взяти на облік бюджетні зобов'язання за договором про закупівлю, укладеним у поточному році, але строк виконання якого починається у наступному році, органи Казначейства зможуть без порушення термінів реєстрації таких зобов'язань, якщо це відбуватиметься у наступному році, а саме: **протягом 7 робочих днів з дати взяття на облік органом Казначейства кошторису** (плану використання бюджетних коштів). Розглянемо практичну ситуацію щодо цього.

Замовнику необхідно здійснити закупівлю послуг з теплопостачання (код за ДК 021:2015: 09320000-8 «Пара, гаряча вода та пов'язана продукція») для забезпечення своїх потреб у 2022 році. Проведення переговорної процедури закупівлі замовник розпочинає у грудні 2021 року.

За результатами процедури договір про закупівлю підписується 18.12.2021,

оприлюднюється в електронній системі закупівель, на підставі чого формується звіт про результати проведення процедури закупівлі від 18.12.2021.

На момент укладення договору про закупівлю кошторисні призначення на новий бюджетний період — 2022 рік — замовнику ще не затверджено та не взято на облік в органах Казначейства. Тому в укладеному договорі про закупівлю повинно бути прописано, що строк надання послуг з теплопостачання визначено з 01.01.2022 по 31.12.2022.

У такому випадку після затвердження кошторисних призначень на 2022 рік замовник повинен надати цей договір про закупівлю для реєстрації бюджетних зобов'язань протягом 7 робочих днів з дати взяття на облік органом Казначейства кошторису (плану використання бюджетних коштів) на 2022 рік.

Як правильно запланувати обсяг закупівель за тимчасовим кошторисом

Статтею 44 Бюджетного кодексу України передбачено, що до затвердження постійного розпису Міністр фінансів України може затвердити тимчасовий розпис Державного бюджету України на відповідний період.

Згідно з пунктом 45 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228, у разі коли бюджетний розпис на наступний рік не затверджено в установленій законодавством термін, в обов'язковому порядку складається тимчасовий розпис бюджету на відповідний період. **Бюджетні установи складають на цей період тимчасові індивідуальні кошториси** (з довідками про зміни до них у разі їх внесення), а заклади фахової передвищої та вищої освіти, наукові установи та заклади охорони здоров'я також тимчасові індивідуальні плани використання бюджетних коштів і тимчасові індивідуальні помісячні плани використання бюджетних коштів, які затверджуються їх керівниками.

У випадку затвердження тимчасового кошторису (наприклад, на перший квартал майбутнього бюджетного періоду) суми бюджетних призначень встановлюють у значно менших обсягах, ніж на весь бюджетний рік. На цей момент замовник ще не знає, в яких обсягах буде затверджено річні кошторисні призначення для планування річної очікуваної вартості предмета закупівлі, але замовникові все одно потрібно визначити, який вид закупівлі застосувати. У цьому може допомогти Таблиця.

Таблиця

Вид закупівлі	Товари і послуги	Роботи
---------------	------------------	--------

Відкриті торги, торги з обмеженою участю, конкурентний діалог та переговорна процедура закупівлі	для замовників, визначених пунктами 1-3 частини 1 статті 2 Закону («звичайні» замовники)	
	дорівнює або більше 200 тис. грн	дорівнює або більше 1 500 тис. грн
	для замовників, визначених пунктом 4 частини 1 статті 2 Закону (замовники окремих сфер господарювання)	
	дорівнює або більше 1 млн грн	дорівнює або більше 5 млн грн
Спрощена закупівля	для замовників, визначених пунктами 1-3 частини 1 статті 2 Закону («звичайні» замовники)	
	від 50 тис. грн до 200 тис. грн	від 50 тис. грн до 1 500 тис. грн
	для замовників, визначених пунктом 4 частини 1 статті 2 Закону (замовники окремих сфер господарювання)	
	від 50 тис. грн до 1 млн грн	від 50 тис. грн до 5 млн грн
Звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель	для усіх замовників у розумінні Закону	
	від 1 коп. до 50 тис. грн	

Замовник має право провести відповідну процедуру закупівлі / спрощену закупівлю, за результатами якої укласти договір про закупівлю на суму бюджетних призначень, визначену в тимчасовому кошторисі.

Відповідно до роз'яснення Мінекономіки, наданого листом від 03.09.2020 № 3304-04/54160-06, **після затвердження та доведення постійного кошторису на рік, обрання і проведення способів закупівель здійснюється без урахування обсягів закупівель, здійснених відповідно до тимчасового індивідуального кошторису (тимчасового індивідуального плану використання бюджетних коштів), керуючись**

вартісними межами, визначеними Законом. Розберемо на наступному прикладі.

Приклад 3

Сума для закупівлі за тимчасовим кошторисом — 265 тис. грн. Замовник проводить відповідну процедуру закупівлі та укладає договір про закупівлю. Потім постійним кошторисом йому доведено річну суму 770 тис. грн. Замовник вираховує очікувану вартість, на яку необхідно провести закупівлю та укласти новий договір за постійним кошторисом, таким чином: $770 - 265 = 505$ тис. грн

Звернемось до *Прикладу 3*, в якому замовникові за тимчасовим кошторисом затверджено 265 тис. грн, а за постійним — 770 тис. грн, та припустимо, що він вирішив провести закупівлю на загальну суму річної потреби, тобто 770 тис. грн.

При цьому потрібно мати на увазі, що укладення договору про закупівлю є факт взяття бюджетних зобов'язань, реєстрацію яких здійснюють в органах Казначейства. Тому, відповідно до листа-роз'яснення Мінекономіки від 03.09.2020 № 3304-04/54160-06, у проєкті договору про закупівлю та договорі про закупівлю такий замовник може визначити умову взяття зобов'язань **щодо сплати частини предмета закупівлі в межах доведеної суми в тимчасовому кошторисі та передбачити умову щодо оплати залишку суми договору виключно за наявності коштів згідно з постійним кошторисом (планом використання бюджетних коштів).**

У договорі про закупівлю замовник зазначає його загальну вартість (відповідно до *Прикладу 3* — 770 тис. грн), на яку буде зареєстровано бюджетні зобов'язання. Якщо ж договір про закупівлю укладено на річну суму, а на даний момент у тимчасовому кошторисі затверджено суму на перший квартал, то такий договір про закупівлю на повну його суму в органах Казначейства **не зареєструють, а замовника в такому разі вважатимуть таким, що взяв на себе зобов'язання із перевищенням бюджетних призначень**, що є порушенням статті 48 Бюджетного кодексу України. Тому в договорі про закупівлю, окрім загальної вартості, доцільно визначити ще й суму відповідно до тимчасового кошторису (відповідно до *Прикладу 3* — 265 тис. грн).

Повертаючись до нашого *Прикладу 3*, розглянемо, як це правильно реалізувати замовникові на практиці.

У договорі про закупівлю буде прописано, що суму 265 тис. грн замовник зобов'язується оплатити в період дії тимчасового кошторису відповідно до бюджетних призначень, виділених під цей кошторис, а залишок суми за договором про закупівлю, тобто 505 тис. грн. (770 тис. грн - 265 тис. грн), — після затвердження постійного кошторису та в межах бюджетних призначень, визначених у ньому.

Крім цього, потрібно пам'ятати, що після затвердження постійного кошторису

розпорядники узгоджують свої бюджетні зобов'язання з бюджетними призначеннями постійного кошторису. Тож якщо постійним кошторисом буде доведено менше 770 тис. грн (наприклад, 760 тис. грн), то замовникові потрібно буде внести зміни до договору про закупівлю та зменшити його вартість на 10 тис. грн.

Висновки

Замовники мають право розпочинати проведення процедур закупівель в поточному році для потреб у наступному бюджетному періоді, при цьому необхідно уважно прописувати умови проєкту договору про закупівлю, зокрема щодо терміну постачання товару (виконання робіт або надання послуг за ним). Це дозволить уникнути порушень бюджетного законодавства щодо порядку й термінів реєстрації бюджетних зобов'язань в органах Казначейства.

Під час планування закупівель на початку року замовникам необхідно зважати на те, який кошторис (тимчасовий або постійний) діє на даний момент, і відповідно до цього визначати очікувану вартість, на яку й проводити закупівлю.

У разі ж проведення закупівлі на загальну річну вартість під тимчасовий кошторис у договорі про закупівлю потрібно прописати крім загальної суми ще й суму за тимчасовим кошторисом. Також у проєкті договору про закупівлю необхідно передбачати виникнення зобов'язань щодо оплати залежно від суми бюджетних призначень, визначених у кошторисі на відповідний період.

Бажаємо вам тільки «правильних» закупівель! Залишайтеся з порталом RADNUK.COM.UA, у нас ще багато цікавого!

Також читайте на порталі [RADNUK.COM.UA](https://radnuk.com.ua):

«Строк поставки товарів наступає раніше за строк укладення договору про закупівлю. Біда?»»;

«Чи «сумуються» закупівлі по річному плану?»»;

«Коли потрібно оприлюднювати повідомлення про внесення змін до договору про закупівлю»»;

«Чи поширюються вимоги щодо оприлюднення повідомлення про внесення змін до договору про закупівлю, укладеного без використання електронної системи закупівель?»»;

«Ведеться претензійна робота. Оприлюднюємо звіт про виконання договору про закупівлю чи ні?»».